(१)

॥२१पत्रें॥

॥गीताऽ[illegible]प्रंथ्व॥

॥१॥

राजवाडे संशोधन मंदिर धुळे
क्रमांक

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

॥१॥

(2)

श्रीसच्चिदानंदरूपेणा ॥ भगरायातें ह्मणे [illegible] ॥ जो चि[illegible] अवधारिजो ॥ श्रीकृष्णसां अध्याय ॥
शतीआलाजो ॥ योगरूप ॥१॥ साहाजें ब्रह्मरसाचेंपारणें ॥ केलें अर्जुनाकारणें नारायणें ॥ किंते ६
चिअवस्वरीपाउणे ॥ पातलें आह्मी ॥२॥ कैसीं देवांची [illegible]रीने [illegible]जे ॥ जैसें तान्हेल्यांतोयस्पे विले ॥
किं तें चियेवीकरूनिपाहिजे ॥ तेवं अमृत आहे ॥३॥ तैसें आह्मां तुह्मां जालें ॥ जें आउमुवीतलफाव
लें ॥ तवं ध्वनराइंह्मणीतलें ॥ हें नपुसों तुतें ॥ [illegible] यासंजयाचेनि बोलें ॥ रायाचें हृदय चोजवलें ॥
जें अवसरी आहे घोलवेलें ॥ कुमरांचिया ॥५॥ हें [illegible] नि मनें होसिला ॥ ह्मणे हां तारा [illegible]हेंना
शिला ॥ येक्हवी तें बोलत दिसवा जाला ॥ अवसरी यिये ॥६॥ पारितैसें कैसेनि होयिल ॥ तास्य
धकेंचेंपाहिलां ॥ तेवीं चियेरूत्रो घेईल ॥ ह्मणोनि निविहे ॥७॥ लरिआपणाचित्ति आपुलां ॥ निकि
यापरीसंतोषला ॥ जें तोसंवाद फावला ॥ कृष्णार्जुनाचा ॥८॥ तेणें आनंदाचेनि धालेपणें ॥ सा ॥१॥
॥१॥ सिद्धायें अंतःकरणें ॥ आतां आदरें सीं बोलणें ॥ घडेलतयां ॥९॥ तो गीतेमाजिषष्ठिचा ॥ प्रसं
गअस्से आयणीचा ॥ जैसा क्षीरार्णवीं अमृताचा ॥ निवाउजाला ॥१०॥ तेसें गीतार्थाचें सार ॥
जें विवेकसिंधूचें पार ॥ नानायोगविभवभांडार ॥ उघडलें कीं ॥११॥ जें आदिप्रकृतीचें विस
८० वणें ॥ जें शब्दब्रह्मासि न बोलणें ॥ जेथोनि गीतावल्लीचें गाणें ॥ परोहो पावे ॥१२॥ तोअध्याय

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

चि१

हा [illegible] हातें ॥ परिरसाहि रंगा बरवा ॥ सांघिजैल ह्मणौनि तो परिसावा ॥ चित्त देउनि ॥१३॥
माझा मराठाचि बोल कवतुकें ॥ परि अ[illegible] तें हि पैजा सिजिके ॥ ऐसी अक्षरें रसिकें ॥
मेळवीन ॥१४॥ जिये कोवळिकेचेनि पाडें ॥ दिसती नादींचे रंग थोडे ॥ वेधें परिमळा
चें बिक मोडे ॥ जयाचेनि ॥१५॥ आयिकां रसाळपणाचिया लोभा ॥ कीं श्रवणींचि होती
जीभा ॥ बोलें इंद्रियां लागे कळंभा ॥ येकमेकां ॥१६॥ सहजें शब्दु तरि विषयो श्रवणाचा ॥
परि रसना ह्मणे रसु हा आमुचा ॥ घ्राणासि भावो जाय परिमळाचा ॥ हा तोचि होयी
ल ॥१७॥ नवल बोलतिये रेखेचि वाहणी ॥ देखतां [illegible] पुरों लागे धणी ॥ ते ह्मणती
उघडली का पिरखाणी ॥ रूपाची हे ॥१८॥ जेथ [illegible] संपूर्ण पद उभारे ॥ तेथ मन चि धांवे बाहि
रें ॥ बोल भुजाहि आविस्करे ॥ आलिं[illegible] ॥१९॥ ऐसी इंद्रियें आपुलालिया भावीं ॥ झोंब
ती परि तो सरिसेपणेंचि बुझावी ॥ जैसा [illegible] जग चेववी ॥ सहस्रकरु ॥२०॥ तैसें श
ब्दाचें व्यापकपण ॥ देखिजे असाधारण ॥ पाहातयां भावज्ञा फावती गुण ॥ चिंतामणीचे
॥२१॥ हें असो नयाबोलाचीं ताटें [illegible] ॥ वाढिजे कैवल्य [illegible] सेंगारिलीं ॥ हे आत्मप्रभा नीच नवी ॥
जोई इंद्रियांवेगळी ॥ निष्कामासि ॥२२॥ आतां [illegible] [illegible] नीच नवी ॥ तेणेंचि [illegible] निगण दिवी ॥ जोई इंद्रियांतें

डोळ्यां ७

(५)

॥गीताज्ञा॥ चोरूनि जेवी॥ तयासी चिफावे॥२३॥ येथें श्रवणाचेनि पांगें॥ दीपश्रोता होआवें लागे॥ हें अध्याय
मनाचेनि निजांगें॥ भोगिजे गा॥२४॥ आहाच बोलाची वाळिपफेडिजे॥ आणि ब्रह्माचया ॥६॥
चिआंगा घडिजे॥ मग सुखेंसीं सुखा डिजे॥ सुखाचिमाजि॥२५॥ ऐसें हळुवारपण जरि
येयील॥ तरिच हें उपेगा जायिल॥ येरथी आघवी गोठि होईल॥ मूकया बहिरयाची॥२६
परि असो तें आतां आघवें॥ न लगे श्रोतयांतें कडसावें॥ ऐसें अधिकारियें स्वभावें॥
निष्काम काम्य॥२७॥ जिहीं आत्मबोधाचिया आवडी॥ केली स्वर्गसंसाराची कुरवंडी॥ ते
वांचूनि येथिंचीगोडी॥ नेणती आणी कवण॥ जैसा वायसीं चंद्रनो वळखिजे॥ तैसा ग्रंथ
हा प्राकृतीं नेणिजे॥ आणि तोहि मां खावा जे॥ चकोरांचें॥२९॥ तैसा सज्ञानासि तीर्थ
गाचो॥ आणि अज्ञानासि तरि अनुगमो॥ म्हणोनि बोलावया गावो॥ विशेषें नाहिं॥३०॥
परि अनुवाद ल्हा मी प्रसंगें॥ तें सज्जनी उपसाहावें लागे॥ आतां सांगे नकायश्रीरंगें॥
निरूपिलें॥३१॥ जें बुद्धी हि कळतां सांकडें॥ म्हणौनि बोलीं विचारें सांपडे॥ परि निवृत्तिर ॥२॥
॥२॥ पादीप उजियेडें॥ देखेन मी॥३२॥ जें दिठि हि नपविजे॥ तें दिठिवीण देखिजे॥ जरि अतींद्रि
यांलाहिजे॥ ज्ञानबळ॥३३॥ नातरि धातु वेधें हिं नजोडे॥ तें रिकरिंतां सें ओहि तें पन्हे दें
॥८१॥ सांपडे॥ जरि दैव योगें चढे॥ परिस हाता॥३४॥ तैसी सद्गुरू कृपा होये॥ तरि करिताकायणा

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule

(5)

र्गाची हे ॥ जो भितें अपार । गातें आहे ॥ जाणे केवळ पो ॥ ३५ ॥ तेयांकारणें मी बोलेन ॥
बोलों अरूपाचें रूप दाखवीन ॥ अतींद्रिय परि भोगवीन । इंद्रियांकरवी ॥ ३६ ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ अनाश्रितः कर्मफलं कार्यं कर्म करोति यः ॥ स संन्यासी च योगी च न निरग्निर्न
चाक्रियः ॥ सिकायत्राश्री औदार्य ॥ ... ॥ हे सा ... गुणवर्य ॥ वत्स ... ॥ असें ॥
३७ ॥ लणो निर्लोप्त गावंत ॥ जो निःसंगाचा सांगात ॥ तो अणे पार्थ दत्तचित्त होया आ
तां ॥ ३८ ॥ ऐकें योगी आणि संन्यासी ... ॥ हे येकचि सिनानेणें ... ॥ येरहवी विचा
रिजे तरी अवंदोन्ही ॥ तवं येकचि ते ... सी ॥ डिजे द्वजयानामाचा अभ्यास ॥ तरि योग तोचि
संन्यास ॥ पाहातां ब्रह्मीं नाहिं भवकार ... ॥ ऐसें मेंनावांचे निअनारोप
ते ॥ येका पुरुषातें बोलावणें ॥ का ... या ॥ ४१ ॥ ना तरि येकचि उद
क सहजें ॥ परि भिन्नाना घडीं भरिले ॥ ... भिन्नत्व हें जाणिजे ॥ योगसंन्यासाचें ॥ ४२ ॥
ऐकें सकळसंमतें जगीं ॥ अर्जुना गा तोचि योगी ॥ जो कर्में करूनि भोगीं ॥ न रुचि फळें ॥
४३ ॥ जैसी मही हे उद्भिजें ॥ मनीं ... अहंबुद्धीवीण सहजें ॥ आणि तेथिंचीं तियें बीजें ॥
अपेक्षीना ॥ ४४ ॥ तैसा आन्वयाचे निआधारें ॥ जातीचे निमित्तनुकारें ॥ जेणं जेणें अवसरें

॥गीताज्ञा० करणेंपावे॥४५॥तें तैसेंचि उचित कर्म॥ [illegible] आसाटोपन व्हे [illegible]॥ आणि बुद्धिही करू अध्याय
नकव्ह वेरी॥ जायेचिना॥४६॥ऐसा तो चिंतं [illegible] त्यासी॥ पार्था ॥परियेसी॥ तोचि भूर वसे ॥६॥
नसी॥ योगीश्वर॥४७॥ वांचूनि उचित कर्म [illegible] लागिक॥ तयातें ह्मणोहें सांडीन बंद्रक
[illegible]टाकोटाकीआणिक येक॥ मांडी [illegible] नो॥४८॥ [illegible] क्रियालेपयेक [illegible] वि पि४
[illegible]णी कूलैपें॥ तैसेनियां अयश [illegible] विवं [illegible]॥४९॥ग्रहस्थ [illegible]
[illegible]॥ कृपाळी आधींचि आहे सहजें [illegible] न्यास सवाचे विजे॥ सारिसे [illegible]
॥५०॥ [illegible] अग्निसेवा नसं [illegible] कर्मीरेखा नोल्लांडितां॥ आहयोग सुद
स्वभावता॥ आपणा पाशि॥५१॥ यं संन्यासमिति प्राहुर्योगं तं विद्धि पांडव॥ न ह्यसंन्य
स्तसंकल्पो योगी भवति कश्चन॥ [illegible] संन्यासी तोचि योगी॥ ऐसीयेक वाक्य तेंवी जगीं गुढी
उभिली नेगं॥ शास्त्रां तरीं॥५२॥ [illegible] संन्यासिका संकल्प तुटे॥ तेथेंचि योगाचें सार भेटे॥
॥३॥ ऐसें हें अनुभवाचेनि घटे॥ साचें जाण [illegible] आरुरुक्षोर्मुनेर्योगं कर्म कारणमुच्यते॥ योगारू ॥३॥
ढस्य तस्यैव शमः कारणमुच्यते॥ [illegible] आतां योगाचे [illegible] नाथा॥ जरि वाका वपा आं
धिपार्था॥ तरि सोपा नायकर्म पंथा॥ [illegible] सणे॥५४॥ येणें यमनियमाचेनि तळवटें॥ रिगे आ ७
॥८२॥ सनाचिये पाउ [illegible] वाटे॥ येयी प्राणायामाचेनि आडकाठे॥ वरी तो गा॥५५॥ मग प्रत्याहारा

चा आ पाडा ॥ जो उ श्री च गा पायां निद्र रडा ॥ तेथें हटियेसां डिती होडा ॥ कडल्या ॥ ५६ ॥
नव्हीज स्यासाचे निबद्धे ॥ तिये अस्य हारी निराळें ॥ नखी ना गैल दाकें दाळें ॥ तै राग्याची
॥ ५७ ॥ ऐसा पवनाचे निर्धारें ॥ येतांपै धारणेचे निगे सारें ॥ रूढी ध्यानाचें वदरें ॥ सांडे तवं
॥ ५८ ॥ मग तया मार्गाची थावं ॥ उरेल स्फूर्तीची हावं ॥ जेथें आप [illegible] चना रेवें ॥ समरसें हो
ना ॥ ५९ ॥ जेथें पुढील पैस पारुषे ॥ मागील स्मरावें तें थाके ॥ ऐसिंसा रिसि येरू मिळे ॥ सम्मा ये५
धिराहे ॥ ६० ॥ येणें उपायें योगारूढ ॥ जो निरवधी जाला प्रौढ ॥ तयाचिया चिह्ना निवाड ॥
सांगेन आयिक ॥ ६१ ॥ यदा हि नेंद्रियार्थेषु न कर्मस्वनुषज्जते ॥ सर्वसंकल्पसंन्यासी योगारूढ
स्तदोच्यते ॥ ४ ॥ तरि जयाचे या इंद्रियांचिया घरा ॥ नाहीं विषयांचिया येरझारा ॥
जो आत्मबोधाचा वे
जो आत्मबोधाचा वोवरी ॥ पहुडला [illegible] ॥ सुखदुःख [illegible] नेणांगे ॥ जाग ढळे मान
[illegible] वोनेचि ॥ विषया पासी हि आलियां त्रोन रिगे ॥ हे काय पल पोनि ॥ ६३ ॥ इंद्रिय कर्माचा चिग
यी ॥ वाढीनली परि कहीं ॥ फळ हेतुची चाड नाहीं ॥ अंतःकरणीं ॥ ६४ ॥ असतेन देहा पहुडला ॥
जो चेतु चिदिसे निदेला ॥ तोचि योगारूढ भला ॥ वोळखवतु ॥ ६५ ॥ तेथें अर्जुन म्हणे अनंता ॥
हें मज विस्मो बहु पैं केला ॥ सांगें तयापरी हि योग्यता ॥ कवणें दीजे ॥ ६६ ॥ उद्धरेदात्मनात्मानं

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(8)

॥गीताटी०

नात्मानमवसादयेत्॥ आत्मैव ह्यात्मनो बंधुरात्मैव रिपुरात्मनः॥५॥ टिका॥ अध्याय

तरि हा सोनिरूप छजणे॥ तुम्हें न वळनां हें बोलणें॥ कवणासि काय दीजेल कवणें॥ येथ अद्वै ॥६॥

तीदृये॥६७॥ पैं व्यामोहाचिये सेजे॥ बळियानिद्रीता अविघाहोथिजे॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ते देखो दुःस्वप्न महाभोगिजे॥ जन्ममरणाचा॥६८॥ [illegible]

दुःस्वप्न वसां येचेंबो॥ तैं तें आंघवेंचि होय वावो॥ ऐसा उपजे नित्यस्वभावो॥ तोही आपणपांचि

॥६९॥ म्हणोनि आपणाचि आपणपयां॥ घातु किजेतसे धनंजया॥ चित्त देउनि ना थिलया ॥

देहाभिमाना॥७०॥ बंधुरात्मात्मनस्तस्य येनात्मैवात्मना जितः॥ अनात्मनस्तु शत्रुत्वे वर्तेतात्मैव शत्रुवत्॥६॥ टिका॥ हा विचारूनि अहंकार सांडिजे॥ मग असतीचि वस्तु हे ठिजे॥ त

॥४॥ रि आपुलिया स्वहस्तीं सहजें॥ आप [illegible] केली॥७१॥ येर व्हैं कोसकिट कुयाचिया परी॥ तो ॥४॥

आपणपां आपण वैरी॥ जो आत्मत्वं [illegible] रीशी॥ चारूख [illegible]॥७२॥ कैसें प्राप्तीचिये वेळे॥

॥७॥ निदैवी अंध लेपणाचे [illegible] ळे॥ कैंस [illegible] तीआपुले डोळे॥ आपणासी की॥७३॥ का कव्हणे

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan ...

येकस्त्रम लेपणें ॥ मीतोन व्हेंगा चोरलें पणें ॥ ऐसा नाथिला छंद अंतःकरणें ॥ घेऊनि
जाके ॥ ७४ ॥ येरव्हीं होय तें तोचि आहे ॥ परि काय कीजे बुद्धि तैसी नोहे ॥ देखा स्वप्नींचे निघा
या ३ यें ॥ किं मरे साचें ॥ ७५ ॥ जैसी तें उका नेनिआंगसरें ॥ नाळिका भवीनली येरें मोहरें ॥ तेणें
उडावें कां परि न पुरे ॥ मनशंका ॥ ७६ ॥ वायांचि मान पिळी ॥ आवळें हियें आवळी ॥ टिटातु न
लीधरू निवाके ॥ ७७ ॥ म्हणे बांधला मी फुडा ॥ ऐसये भावने चा पडे खोडा ॥ कीं मोकळ्या पाणि
यांचा चवडा ॥ गोवी आथिके ॥ ७८ ॥ ऐसा काजें वीण आंतुडला ॥ तो सांग पां काय आणिकें बां
धला ॥ मग नोसंडी जरी नेला ॥ तोडुनि अर्धा ॥ ७९ ॥ म्हणोनि आपणपयां आपणचि रिपु ॥
जेयें वाढविला हा संकल्पु ॥ येरू स्वयंबुद्धि म्हणे बापु ॥ जो नाथिलें नेघे ॥ ८० ॥ जितात्मनः प्र
शांतस्य परमात्मा समाहितः ॥ शीतोष्णसुखदुःखेषु तथा मानापमानयोः ॥ ७ ॥ टिका ॥ तया स्वांतः
करणा जिता ॥ सकळ कामोपशांता ॥ परमात्मा [illegible] ॥ ८१ ॥ जैसा कि [illegible] दो
षजाय ॥ तरि पंधरें तेंचि होय ॥ तैसें जिवा ब्रह्मत्व आहे ॥ संकल्पलोपीं ॥ ८२ ॥ हा घटाकार जैसा ॥
निमालयां तया अवकाशा ॥ न लगे मिळों जाणें आकाशा ॥ अनावया ॥ ८३ ॥ तैसा देहाहं
कार नाथिला ॥ हा समूळ जयाचा नाशला ॥ तोचि परमात्मा संचला ॥ आदीच आहे ॥ ८४ ॥
आतां शीतोष्णाचिया वाहाणी ॥ तेथें सुखदुःखाची कुऊसणी ॥ येन समाली काहिं बोलणीं ॥
मानापमानाची ॥ ८५ ॥ जें जयाचा वाटा सूर्य जाय ॥ तें तें तेजाचें विश्व होय ॥ तैसें तयापावे

(१०)

कु१

॥गीताज्ञा॥ तेंआहे॥ नेणिजलपौनि॥ ट्या देखैंमेघौ निंटलीधारा॥ तयानरूदलीजैसियासागरा॥ नेसेंहु अध्याय

साहुमियोगेश्वरा॥ नव्हतीआनें ८७॥ ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा कूटस्थोविजितेंद्रियः॥ युक्तइत्युच्य ॥६॥

तेयोगीसमलोष्टाश्मकांचनः॥ ८॥ टिका॥ जोहाविज्ञानात्मकभावो॥ तयाविवरितीआत्वाघ

लो॥ मगल्जागल्जाजेवपाहों॥ तवंज्ञानतेंतोचि [illegible]॥ आतांव्यापकक्षिंयेकदेशी॥ हेऊहापुराजे

[illegible]॥ तेकरावीवेळीअपेक्षी॥ तुजेनदिण॥ ८९॥ ऐसासारीरीचिपरिकवलितें॥ परब्रह्माचे

नेयाउनुके॥ जेणेंजिंतिलीयेके॥ इंद्रियेंग्रा॥ ९०॥ तोजितेंद्रियसहजें॥ तोचियोगयुक्त

ह्मणिजे॥ तेणेंसानेंथोरेंनेणिजे॥ कव्हणींकाळीं॥ ९१॥ देखेंसोनयाचें मिरवक॥ मेरूये

सणें छिसाव॥ आणिमातियेचें डिख॥ किंसरिसेंचिमानी॥ ९२॥ पाहतांपृथ्वीचेंमोल

जु॥ ऐसेंअनर्घ्यरत्नचोखडें॥ देखेदगडाचेनिपाडें॥ निचाड ऐसा॥ ९३॥ सुहृन्मित्रार्युदास

नमध्यस्थद्वेष्यबंधुषु॥ साधुष्वपिचपापेषुसमबुद्धिर्विशिष्यते॥ ९॥ टिका॥

॥५॥ तेथेंसुहृदआणिशत्रू॥ कांउदास [illegible] मित्र॥ हाभावभेद विचित्र॥ कल्पेकैंचा॥ ९४॥ तय ॥५॥

बंधूकोणकाह्याचा॥ द्वेषियाकवणातयाचा॥ मीचिविश्वऐसाजयाचा॥ बोधजाला॥ ९५॥

मगतयाचियेदृष्टी॥ अधमोत्तमअसेदिठी॥ कायिपरिसाचीकसवटी॥ वानियांकीजे ९६॥

॥८४॥ हेंजैसीनिर्वाणवर्णचिकरी॥ तैसीतयाचीबुद्धिचराचरी॥ होयसाम्याचीउजरी॥ निरंतर ९७॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

तें जें मिथ्या अलंकाराचें विरुरें ॥ जऱ्ही आहाती आनानाकारें ॥ तऱ्ही घडिलीं येकाचि भां
गारें ॥ परब्रह्म ॥ २८ ॥ ऐसें जाणणें जें वरदें ॥ तें फावलें तया आघवें ॥ म्हणौनि आहाच वाह
च० न म्हणोंकव ॥ येणें आकारचीं चें ॥ २९ ॥ घोपेपटा माजि [illegible] ॥ दिसे न तुकीचि सैंघ स्वच्छी ॥
परि तो येक वांचूनि नेणोचि ॥ दुजा नाहीं ॥ ३० ॥ ऐसेन प्रतीतीहं गवसे ॥ [illegible]
बु५ [illegible] ऐसा अनुभव जया तें असे ॥ तो [illegible] समर्थ हें अनारिसें ॥ न हे जाणें ॥ १ ॥ जयाचें नावें
तीर्थराव ॥ दर्शनें प्रशस्ती सिगाव ॥ जयाचेनि संगें ब्रह्मभाव ॥ भ्रांतांसि ॥ २ ॥ जयाचेनि बो
लें धर्म जिये ॥ दीठिमाहासिद्धी लेंवियें ॥ देखें स्वर्गसुखादि दुर्यें ॥ खेळ जयाचा ॥ ३ ॥
विपायें जरि आठवलें चित्ता ॥ तरि दे आपुली योग्यता ॥ हें असो तयातें प्रशंसितां ॥ [illegible] सआं
[illegible] ॥ ४ ॥ सुदली अस्तवे नाऐसें ॥ जयाचा [illegible] भेदें [illegible] सें ॥ मग आपपापें हि [illegible] पवाअ
से ॥ अखंडित ॥ ५ ॥ योगी युंजीत सततमात्मानं रहसि स्थितः ॥ एकाकी यतचित्तात्मा निराशी
रपरिग्रहः ॥ १० ॥ टिका ऐसिया दृष्टी जो विवेका ॥ पार्था तो येकाकी ॥ सहजें अपरिग्रह
जो त्रिहीं लोकिं ॥ तो चि म्हणोनि ॥ ६ ॥ ऐसियें असाधारणें ॥ निष्कामाचीं लक्षणें ॥ आपुलेनि
बहुवसपणें ॥ [illegible] ॥ ७ ॥ जो ज्ञानियांचा बाप ॥ देखणेयांचियें दिठीचा दीप ॥ जयाद

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

(12)

॥गीतासा० डुलयाचासंकल्प॥ ईश्वरचि॥८॥ प्रपंचाचियेपें वे॥जालेंत्रा ह्यब्रह्ममाजिरें॥ तेंजयाच अध्याय
यायत्राधाकुटें॥येदुनुपरे॥९॥जयाचेनिअंगिकतेजें॥ आवोरविन्नाशिचायेबळिजे॥ ॥६॥
म्हणौनिजगहें वेष्टिजे॥वीणअसतेंतया॥१०॥हांगानादचियेकजयाचें॥पाहातांगग
आ४ नहोदिसेंवांचें॥ गुणायेकैककायितयाचें॥ [illegible]सीखतुं॥११॥म्हणौनिअसतें वाखाणे॥
सांगोंनेणोंकवणाचीलक्षणें॥ [illegible]सेंयें॥ [illegible]केलों तें॥१२॥आथिकें हे [illegible]
वफेडी॥ तेब्रह्मविद्याकीजे [illegible]॥ तरि [illegible] नामपढियें हेंगोडी॥नसेलहा [illegible]॥१३॥
म्हणौनितें तैसेंबोलणें॥ नव्हे [illegible] आउ [illegible]॥ केलेंमनचिवेगळवाणें॥ सो
गावया॥१४॥जयासोहंभावहाआदक॥ मोक्षसुखाला गोनिरंक॥ तयाचियादिगीचा
[illegible]कळंक॥ खागेतुष्टियाडेमा॥१५॥ [illegible]सोहंभावपयाचाजायील॥ मीलेंचिजरि
हाहोयील॥तरिमगकायकीजेल॥ येकुळयां॥१६॥दिठीचिपाहातां निविजे॥ कातोड ॥६॥
॥६॥ धरूनिबोलिजे॥नातरिदातुनिरेवंदीजे॥ ऐसें करणआहे॥१७॥आपुलयामनाबर
वी॥ [illegible]समायीगोष्टि [illegible]वी॥ तेकवणें सेंन्यावकावी॥ जरिदेक्य [illegible]॥१८॥ याकाकु येनिहाता१
॥८५॥ [illegible]तीजनार्दनें॥ अन्योपदेत्रासनें॥बोलामाजिमननमनें॥आलिंगुंसरलें॥१९॥ हेंपीर

जि२ मियां२

(13)

सतां जरि कानडें ॥ तरि आपापां पार्था उघडें ॥ रूप सुखाचें विरूपडें ॥ बोलवेंगा ॥२०॥ हें अ
सो वयसंन्यिचे सेवटीं ॥ जैसें येकचि विठि येवीं सोटी ॥ मग तेमोहाची त्रिपुटी ॥ नाचो अंगो ॥२१॥
ऐसें जालें अनंता ॥ देसें तरि मी न ह्मणतां ॥ जरि तयाचा नेदरवतां ॥ अति शायो ये थें ॥२२॥ पाहा
पां न वळकें संचो जन ॥ केउपदेशा केउलें तुंस ॥ पोटुळुंउ बाळं भाचें भोजन ॥ नानु तुसें ॥२३॥ आ
वडि आखिखा जरी ॥ व्यसनें आणि निराणावी ॥ दिसें आणि न पुखवी ॥ तरि तें चि काय ॥२४॥
ह्मणोनि भावार्थ तो देसा ॥ अर्जुन मैत्रिये चा कुदेसा ॥ की सुरवें अंगा रिझियामानसा ॥ दर्प
पातो ॥२५॥ या परी बाप पुण्य पवित्र ॥ जगीं [illegible] की जाणे सुक्षेत्र ॥ तो रूप रूपें पात्र ॥ या [illegible]
लागि ॥२६॥ हो का आत्मनिवेदना तळिंचा ॥ जे पिंडिका आहे सांख्याची ॥ पार्थ अधिष्ठात्री तेथि
ची ॥ मात्र का गा ॥२७॥ पासीं चि गोसावीं न वर्णिजे ॥ मग [illegible] थिकाचा गुणाचे दूजे ॥ देसा अर्जुन
चि तो सहजें ॥ पढियें हरी ॥२८॥ पाहा पां अनुरागें भजे ॥ ते स्त्रियोत्तमें मानिजे ॥ ते पती हूनि
कायि न वानिजे ॥ पतिव्रता ॥२९॥ तैसा अर्जुन विशेषें स्तवावा ॥ ऐसें आवडलें मज जिवा ॥ जे
तो त्रिभुवनींचया देवा ॥ येकायतन जाला ॥३०॥ जयाचिये आवडीचेनि पांगें ॥ अमूर्त हि मूर्ति
आवगे ॥ स्थिरी हि परिवागे ॥ अवस्था जयाची ॥३१॥ तव श्रोते ह्मणती दैवं ॥ कैसी बोलाची हा
व ॥ कायना दातें हा नवरव ॥ जिंकोनि आली ॥३२॥ हां हो न वर्णनु हे देसी ॥ म्हाटी बोलि

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(७१)

॥गीताटी॥ जेतरि ऐसी॥ बाणे उन्मनटता हे आकारीं॥ साहि स्वरंगाचें॥३३॥ कैसें उन्मेरवचा दिवां लाश॥ अध्याय
आणि सावार्था पडत सेगार॥ हें चिस्त्रीकार्थ कुबुदी तरि फार॥ सविया होतें॥३४॥ वाडचि निचा ॥६॥
डाकरी॥ ऐस्त्री नमो रथीं ये थोरी॥ तेयों विवळलें अंतरीं॥ तेथें डोलत आला॥३५॥ तो भिवचि निदा
सं जाणीतलें॥ मग अवधान घालणीतलें॥ नवल पांडवकुळीं पाहालें॥ रूखदिवसें॥३६॥
देवकियाउदरीं वाहिला॥ यशोदा सायासें पाळिला॥ कि द्यो रवीं उपेगा गेला॥ पांडवांसि
॥३७॥ लपाउनि बहुत दिवस वोळगावा॥ कीं अवसरयाहोनि विनवावा॥ हा ही सोस तयास
देवी॥ पडेचि ना मा॥३८॥ हें असो कथा सांगों॥ मग अर्जुन ह्मणे सलगी॥ देवा येसी तचि इझ्रे
०हान आंगीं॥ न माके तीमा सा॥३९॥ येथ दिया चाळ क्षणाचिया निजसारा॥ ० मी अपाडें कीर
अपुरा॥ परि तुमचे निबोलें अवधारा॥ थोरावें जरि॥४०॥ जी तुह्मीं चित्त दयाळ॥ तरि ब
ळ माझें होईकि॥ काय जालें अभ्यासिजैल॥ सांगाल तें॥४१॥ हा ० हो नेणों कवणाची काहा
॥७॥ णी॥ ऐका निश्चाव्यत असो अंतःकरणीं॥ ऐस्त्री आलेपणाची त्रिराणी॥ कायसी देवा॥४२॥ तें जा ॥७॥
गेंचि म्यां होधिजो का॥ तेवं हांसोनि हृषीकेश होका॥ करूं ह्मणातो॥४३॥ देरवासें तो षयेक न जोडे॥
तवंचि सुखाचें सें घसां कडें॥ मग जोडल्यां काय करणी कुडें॥ अपुरें असे॥४४॥ तैसा सर्व
॥८९॥ श्वर बाळियासे वकें॥ ह्मणो नि ब्रह्म हा होय कवतिकें॥ परि कैसा त्तारें आतळापिकें॥ देवांचे नि॥४५॥

१ येतुलें गोसावी आपुलेपणें की जोकां॥

Joint Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

जो जन्मसहस्रींचियासाटीं ॥ इंद्रादिकांहिं महापूडसोटी ॥ तो आधीन केला किरीटी ॥ जें बो
लहीनसाहे ॥ ४६ ॥ मग ऐका जैं पीडवें ॥ म्हणितलें ब्रह्म म्यां होआवें ॥ तें अशेषही देवें ॥ अवधारि
लें ॥ ४७ ॥ तेथें ऐसेंचि येकु विचारिलें ॥ जयां ब्रह्मलाचें होडाहवें जालें ॥ परि उदरा वैराग्य आहे आ
लें ॥ बुद्धीचया ॥ ४८ ॥ येर्‍हवीं दिवसनिशा अपुने ॥ परि वैराग्य वसैला चे निसरें ॥ जें सोहंभाव मकुरें ॥
मोतैं निआला ॥ ४९ ॥ म्हणोनि धाम फळें फळतां ॥ पासि वेळु न लगे [illegible] आता ॥ हो पविरक्त ऐसा अनं
ता ॥ सरवसा जाला ॥ ५० ॥ म्हणोनि जें जें हा अनुष्ठील ॥ तें तें आतां आरंभीच पाफ बैल ॥ म्हणोनि सांगील
कान क्वैल ॥ अभ्यासवायां ॥ ५१ ॥ ऐसें विवरोनि पांड्या हरी ॥ म्हणील अें लयेअ वसरीं ॥ अर्जुना हा
अवधारीं ॥ पंथराज ॥ ५२ ॥ तेथें प्रवृत्तितरूचा बुंदीं ॥ दिसती निवृत्तिफळांचिया कोडी ॥ जयें मार्गी
चा कापडी ॥ महेश आसुणीं ॥ ५३ ॥ पैं योगवृंदें वहीलीं ॥ आडवि आकाशें निघालीं ॥ कीं तेथें
अनुभवाचा पाउलीं ॥ धोरूण पाडिल्ला ॥ ५४ ॥ तिहीं आत्मबोधाचे निज छुकारें ॥ धांवें घेतली
येकसरें ॥ येरसकळ मार्ग निदसुरे ॥ सोईनियां ॥ ५५ ॥ पाठीं महर्षि येणें आले ॥ साधकांचे सि
द्ध जाले ॥ योगवृंद थोरावले ॥ येणेंचि पंथें ॥ ५६ ॥ हा मार्गु जैं देखिजे ॥ तैं ताहानभूक विसरिजे ॥ रा
त्रिदिवस नेणिजे ॥ वाटे इये ॥ ५७ ॥ चालतां पाउल जेथें पडे ॥ तेथें अपवर्गाची खाणी उघडे ॥ अहा
टयां नरि जोडे ॥ स्वर्गसुख ॥ ५८ ॥ निगिजे [illegible] या मोहरा ॥ किं येथि जे पश्चिमेचिया घरा ॥ निश्चे

(16)

ळपणें धनुर्धरा ॥ चाळणें येथिचें ॥ ५९ ॥ येणें मार्गें जया वाया जाइजे ॥ तो गा वं आपणचि होइजे अध्याय

॥गीताटी०॥ जे ॥ हें सांगों काय सहजें ॥ जाणसी तु ॥ ६० ॥ येय पार्थें ह्मणीतलें देवा ॥ तरि तेंचि मग केव्हां ॥ ॥६॥

काआर्त्ति सनुन्दी कुनिनका दावा ॥ बुडतजीमी ॥ ६१ ॥ तवं हृषीकेश ह्मणती ऐसें ॥ हें उद्धट खवळ बो

लणें कायिसें ॥ आह्मीं सांगतअसों अपैसें ॥ कां पुसिलें तुवां ॥ ६२ ॥ शुचो दशेप्रतिष्ठाप्यस्थिर

मासनमात्मनः ॥ नात्युच्छ्रितंनातिनीचं चैलाजिनकुशोत्तरं ॥ ११ ॥ टिका ॥ तरि विशेषें आतां

चि बोलिजेल ॥ परि तें अनुभवें उपेगा आईल ॥ ह्मणोनि येक तें ऐसें लागेल ॥ स्थान पाहावें ॥

॥ ६३ ॥ जेथें अराणुकेचेनि कोडें ॥ बैसलें या उठों नावडे ॥ वैराग्यासि दुणीच दे ॥ देखिलियां जें ॥ ६४ ॥

जो संतीं वसविला वो ॥ संतोषासि साबावो ॥ मनाहोय उल्हावो ॥ धैर्याचा ॥ ६५ ॥ अभ्यासचि आ

१ तें पणयातें करी ॥ हृदयातें अनुभव वरी ॥ ऐसी रम्यपणाची थोरी ॥ अखंड जेथें ॥ ६६ ॥ जया आड जा

तां पार्था ॥ तपश्चर्येचिया मनोरथा ॥ पाषांडियांहिं आस्था ॥ संमुख होय ॥ ६७ ॥ स्वभावें वाटे ये

तां ॥ जरि अवचटपडा आला लाभ वचिला ॥ तरि सकाम हि परिमाघोता ॥ निगों विसरे ॥ ६८ ॥

ऐसेंन राहातयातें राहावी ॥ भ्रमतयातें बैसवी ॥ थापटुनि चेववी ॥ विरक्ता तें ॥ ६९ ॥ हें राज्य व ॥८॥

॥८॥ रसांडिजे ॥ मग निवांता येथें चि असिजे ॥ ऐसें शृंगारियांहिं उपजे ॥ देखत खेवों ॥ ७० ॥ जें येणें

मानें बरवंट ॥ आणि तैसेंचि अतिचोखट ॥ जेथें अधिष्ठान प्रकट ॥ डोळां दिसे ॥ ७१ ॥ आणीक ही

॥८७॥ येक पाहावें ॥ जें साधकीं वसतें होआवें ॥ आणि जनाचेनि पायरवें ॥ मैळेचिना ॥ ७२ ॥ जेथें अमृ

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. Joint project

ताऱ्हें निपाडें ॥ म्हणोनि सकट गोडें ॥ जोडती तटें सांडें ॥ सहाफ छित ॥७३॥ पाउलांपाउलां
उदकें ॥ परि वर्षाकाळेंहि अतिचोखें ॥ निर्झरें का विशेषें ॥ सुलभ जेथें ॥७४॥ हा आतपुहि
आळुमाळ ॥ जाणिजे तरी शीतळ ॥ पवनु अति निश्चळ ॥ मंद झुळके ॥७५॥ बहुतकरूनि
निःशब्द ॥ दाटेंनि श्वापद ॥ शुक हन षट्पद ॥ तेउतें नाहिं ॥७६॥ पाणिलगें हंसें ॥ दोनि चारी
सारसें ॥ कवणें एकें वेळे बैसे ॥ तरि कोकिळ हो ॥७७॥ निरंतर नाहिं ॥ तरि आलिया जालीं
काहिं ॥ होतु का मयूरें हिं ॥ आम्ही ना न म्हणों ॥७८॥ परि आवश्यक पांडवा ॥ ऐसा ठाव जोडावा ॥
तेथें निगूढ निमठ होआवा ॥ कां शिवालय ॥७९॥ दोहीं माजि आवडे तें ॥ जें मना रुचे निरुतें ॥
बहुतकरूनि एकांतें ॥ बैसिजे गा ॥८०॥ म्हणोनि तें सें तें जाणावें ॥ मन रहातें पाहावें ॥ रा
हे तेथें रचावें ॥ आसन ऐसें ॥८१॥ वरि चोखट मृगसाडी ॥ माजि धूतवस्त्राची घडी ॥ तळ
वटीं अमोडी ॥ कुशांकुर ॥८२॥ सकोमळ सरिसे ॥ सुबद्ध राहती आपैसे ॥ एकेंचि पाडें तैसे ॥ वोजा घा
लीं ॥८३॥ परि सावियाचि उंच होईल ॥ तरि शरीर हालेल ॥ नीच तरि पावेल ॥ भूमिदोष
॥८४॥ म्हणोनि तैसें न करावें ॥ समभावें धरावें ॥ हें बहु असो होआवें ॥ आसन ऐसें ॥८५॥ तत्रै
काग्रं मनः कृत्वा यतचित्तेंद्रियक्रियः ॥ उपविश्यासने युंज्याद्योगमात्मविशुद्धये ॥१२॥ टिका ॥

(१८)

॥गीताज्ञा० मग तेथें आपण ॥ येकाग्र अंतःकरण ॥ करूनि सद्गुरू स्मरण ॥ अनुभविजे ॥ ८६ ॥ जैसें स्मर अध्याय
तेन आदरें ॥ सबाह्य सात्विकें भरें ॥ जवं कठिणपण विरे ॥ अहंभावाचें ॥ ८७ ॥ विषयांचा विसर पडे ॥ ६
इंद्रियांची कुसमुस मोडे ॥ मनाची घडी घडे ॥ हृदयामाजि ॥ ८८ ॥ ऐसें ऐक्य हें सहाजें ॥ फावे त
वं राहिजे ॥ मग तेणेंचि बोधें बैसिजे ॥ आसनावरि ॥ ८९ ॥ समं कायशिरोग्रीवं धारयन्नचलं स्थिरः ॥
संप्रेक्ष्य नासिकाग्रं स्वं दिशश्चानवलोकयन् ॥ १३ ॥ टिका ॥ आतां आंगातें आंग करी
॥ पवनातें पवन धरी ॥ ऐसी अनुभवाची उजरी ॥ होंचि लागे ॥ ९० ॥ प्रवृत्ति माघौती मोहरे ॥
समाधि ऐलाडी उतरे ॥ आघवें चि अभ्यास सरे ॥ बैसतखेवों ॥ ९१ ॥ मुद्रेची प्रौढि ऐसी ॥ तरि
सांघिजेल आतां परियेसीं ॥ तरि ऊरुया जघनासि ॥ जडूनि घालीं ॥ ९२ ॥ चरणतळें देवढीं ॥ आधा पा०८
रद्रुमाचा बुडीं ॥ सुघटीत गाढीं ॥ संचरीण ॥ ९३ ॥ सव्य तें तळीं वेविजे ॥ तेणें सीवनी मध्यपी
जे ॥ वरि बैसे तो सहजें ॥ वामचरण ॥ ९४ ॥ गुद मेंढ्राआंतौती ॥ च्यारि अंगुळें निगुती ॥ ते
थें सार्धसार्ध प्रांती ॥ सोडूनियां ॥ ९५ ॥ माजि अंगुळ येक निघे ॥ तें थें टांचेनि उत्तर भागें ॥ ॥१॥
॥१॥ नेहटिजे वरि आंगें ॥ पेलतेन ॥ ९६ ॥ उचललें की नेणिजे ॥ तैसें पष्ठांत उचलिजे ॥ गुल्फ द्व
य धरिजे ॥ तेणेंचि मानें ॥ ९७ ॥ मग शरीर सैंच पार्था ॥ अशेषही सर्वथा ॥ पाष्णींचा माथां ॥ स्वयं
॥८८॥ सहोय ॥ ९८ ॥ अर्जुना हें जाण ॥ मूळबंधाचें लक्षण ॥ वज्रासन गौण ॥ नाम यासि ॥ ९९ ॥

ऐसी आधारीं मुद्रा पडे॥ आणि आधींचा मार्ग मोडे॥ तेथें अपान आंतिलेकडे॥ वोहटों ला
गे॥२००॥ तवं कर संपुष्ट आपैसे॥ वाम चरणीं बैसे॥ बाहूमुळीं दिसे॥ थोरीव आली॥१॥ माजि
ळ भारिलेनि दंडें॥ शिरकमळ होय गाढें॥ नेत्रद्वारिंची कवाडें॥ लागों पाहाती॥२॥ वरि
चिलीं पातें न ढळती॥ तळिंचीं तळीं पुंजाळती॥ तेथें अर्धोन्मीलित स्थिति॥ उपजेल या॥३॥
दिठि राहूनि आंतुलीकडे॥ बाहिरें पाउल घाली कोडें॥ तें गायें गवो पडे॥ नासाग्रपीठीं॥४॥
व्यांतुचा६ ऐसें आंतुचि रचे॥ बाहिरि मागुतें न वचे॥ म्हणोनि राहाणें अर्धीयेचि चें॥ तेथेंचि होय॥५॥ दि६
आतां दिशांचिया सोटि घ्यावी॥ का रूपाची वाट पाहावी॥ हे सांडुनि रे आघवी॥ आपसयाचि॥६॥ म
ग कंधनाळ हें आटे॥ हनुवटी हेडवीं दाटे॥ ते गाढी होऊनि निहटे॥ वक्षस्थळीं॥७॥ माजि घंटि
का लोपे॥ वरि बंधु जो आरोपे॥ तो जालंधर म्हणिजे॥ पंडुकुमरा॥८॥ नाभी वरि पोखे॥ उदर हें
थोके॥ अंतरीं फांके॥ हृदयकोश॥९॥ स्वाधिष्ठानावरिचिल कोंदिं॥ नाभिस्थानाळवटीं॥
बंध पडे किरीटी॥ वोढियाणु तो॥१०॥ ऐसी शरीराबाहिरिलीकडे॥ अभ्यासाची पाखर पडे॥ म७
तवं आंत त्राय मोडे॥ मनोधर्माची॥११॥ कल्पना निमे॥ प्रवृत्ति रामे॥ आंग मन विरमे॥ सहजियां नि
॥१२॥ क्षुधा काय जाली॥ निद्रा कें उली गेली॥ हे आठवणाहि हारपली॥ न दिसे वेगां॥१३॥ जो मू
ळबंधें कोंडला॥ अपान माघौता मुरडला॥ तो सवियाचि वरि सांकडला॥ फुगधरी॥१४॥

॥गीताज्ञा॰ सोललें पणें माजि ॥ उपतपिला वाईं गाजे ॥ मणिपुरें सीं उंझे ॥ राहोनि यां ॥१५॥ मगथांवबीते अध्याय
वाही दुळि ॥ सैंगघेउनि घरउ फुळी ॥ वाखपणीची हैं कुहिट ळी ॥ वाहीर घाली ॥१६॥ भीतरि ॥६॥
वळिनधरे ॥ कोवयामाजि संचरे ॥ कफपित्ताचे थारे ॥ उरोंनेंदी ॥१७॥ धातूचे समुद्र उलंडी ॥
मेदाचे पर्वत फोडी ॥ आटली मज्जा काढी ॥ अस्थिगत ॥१८॥ नाडीतें सोडवी ॥ गात्रांतें विघड
वी ॥ साधकातें भेडवी ॥ परि भ्यावेंना ॥१९॥ प्रशांतात्मा विगतभिर्ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ॥ मनः
संयम्य मच्चित्तो युक्त आसीत मत्परः ॥१४॥ टिका ॥ व्याधीतें दावी ॥ ओपटें थीकोल्लवी ॥
सेवेंचि हारेवी ॥ येकवाट ॥२०॥ नवयेरीकडे धनुर्धरा ॥ आसनाचाउ बारा ॥ शक्ति करीउ
ज१गरा ॥ कुंडलिनिये ॥२१॥ नागाचें पिलें ॥ कुंकुमे नाहाळिलें ॥ वळणघेउनि जालें ॥ से
जेजैसें ॥२२॥ तैसी तें कुंडलिनी ॥ मोटकी ओवेंवळणी ॥ अधोमुख सर्पिणी ॥ निजेली अ
से ॥२३॥ विद्युल्लतेची विडी ॥ कीं वह्निज्वाळांची घडी ॥ नानार पंधरयांची घेंडुली चोखडी ॥
घोंटीव जैसी ॥२४॥ तैसी सुसडुआटली ॥ पुटीहोती दाटली ॥ ते वज्रासनें चिमुटली ॥
॥१०॥ सावध होय ॥२५॥ तेथें नक्षत्र जैसें उलंडलें ॥ कां सूर्याचें आसन मोडलें ॥ तेजाचें बीज ॥१०॥
विरूढलें ॥ अंकुरेंसीं ॥२६॥ तैसी वेढ्या तें सोडिती ॥ कवतिकें आंग मोडिती ॥ कंदावरि शा
॥८९॥ क्ति ॥ उठिली दिसे ॥२७॥ सहजें बहुतां दिसां चीभूक ॥ वरि चेवविली ते होय मिष ॥ मगआ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com